

ฐานข้อมูลศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ.๒๕๖๗

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน

ลำดับ ที่	ชื่อ	หมู่ ที่	ชื่อเจ้าอาวาส (ปัจจุบัน)	จำนวน พระสงฆ์	จำนวน สามเณร	จำนวน แม่ชี	หมายเหตุ
๑.	วัดเสาชงเรียง	๑	พระอธิการศุภชัย ทิวากโร	๒	-	๓	
๒.	วัดประดิษฐ์วนาราม	๒	พระอธิการประทุม ถิรธัมโม	๖	-	-	
๓.	วัดคงคารามวรวิหาร	๔	พระวิสุทธีวรกิจ	๖	-	-	พื้นที่คาบเกี่ยว
๔.	วัดถ้ำแก้ว	๕	พระครูภากรวชิรกิจ	๗	-	-	พื้นที่คาบเกี่ยว

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม/ประเพณี

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ ปฏิบัติ
๑.	วันมาฆบูชา	วันมาฆบูชา เป็นสำคัญวันหนึ่งของพระพุทธศาสนา เป็นที่รู้กันว่าเป็นวันเกิดพระธรรม ถือว่าเป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ประกาศหลักธรรมคำสอนของพระองค์ เพื่อให้พระอรหันต์ทั้งหลาย ที่มาประชุมพร้อมกันในวันนั้นนำไปเผยแผ่	ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔	ศาสนสถานในพื้นที่
๒.	ประเพณีวันสงกรานต์	ประเพณีสงกรานต์ ถือเป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ไทยที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่งดงามและฝังลึกเข้าไปในชีวิตของคนไทยมานาน มีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุให้อยู่เย็นเป็นสุข และกิจกรรมต่างๆ มากมาย	วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปี ส่วนชุมชนบ้านดอนเจริญ (สระพัง) จะจัดทุกวันที่ ๑๕ เมษายน ของทุกปี	ชุมชนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่
๓.	ประเพณีเปลี่ยนจีวรพระ	ในวันสงกรานต์หลังจากทำบุญในช่วงเช้าแล้ว ประชาชนก็ทำบุญกระตุกญาติ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับ เมื่อเสร็จแล้วก็จะร่วมกันเปลี่ยนจีวรพระเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว	วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปี	วัดประดิษฐ์วนาราม

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ ปฏิบัติ
๔.	วันวิสาขบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนวิสาขะ หรือ เดือน ๖ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวัน พระพุทธเจ้า ประสูติ ตรัสรู้ และเสด็จดับขันธปรินิพพาน พุทธศาสนิกชนจะบำเพ็ญกุศล ทำบุญตักบาตร บริจาคทาน ปฏิบัติธรรมที่วัด รักษาศีล ไหว้พระ สวดมนต์ ฟังธรรม เวียนเทียน เจริญภาวนา	ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖	ศาสนาสถาน ในพื้นที่
๕.	วันเฉลิมพระ ชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระ ปรเมนทรรามาธิบดีศรี สินทรมหาวชิราลง กรณฯ พระวชิรเกล้า เจ้าอยู่หัว	เป็นพระมหากษัตริย์ไทยรัชกาลที่ ๑๐ แห่ง ราชวงศ์จักรี เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน เป็นพระราช โอรสพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระมหา ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง	วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ของทุก ปี	อบต.บ้าน หม้อ
๕.	วันเข้าพรรษา	การเข้าพรรษาเป็นพุทธบัญญัติ ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ ทุกรูปจะต้องปฏิบัติตาม หมายถึง การอธิฐานอยู่ ประจำที่ไม่เที่ยวจาริกไปยังสถานที่ต่างๆ เว้นแต่มี กิจจำเป็นจริงๆ ช่วงจำพรรษาจะอยู่ในช่วงฤดูฝน ที่มีกำหนดเป็นระยะเวลา ๓ เดือน มีประเพณี สำคัญที่ขาดไม่ได้เลย คือ ประเพณีหล่อเทียน เข้าพรรษาและประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน	แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘	ศาสนาสถาน ในพื้นที่
๖.	วันอาสาฬหบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เนื่องใน โอกาสวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศ พระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก โดยการแสดงปฐม เทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตน มฤคทายวัน จนพระอัญญาโกณฑัญญะ ได้ บรรลุมรรค และขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกใน พระพุทธ-ศาสนา จนถือได้ว่า เป็นวันแรกที่มี พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ครบเป็นองค์ พระรัตนตรัย	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘	ศาสนาสถาน ในพื้นที่

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ ปฏิบัติ
๗.	วันเฉลิมพระ ชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ ผู้ทรงประทานความรัก ความเมตตา และ เสียสละความสุขส่วนพระองค์ ส่งเสริมอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต องค์กรและหน่วยงาน ต่างๆ ได้จัดที่ไว้สำหรับลงนามถวายพระพร และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเทิดพระเกียรติฯ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ รณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจด้านต่างๆ การ จัดนิทรรศการ ประดับธงชาติตามสถานที่ราชการ อาคาร บ้านเรือน ทำบุญตักบาตรเพื่อถวายเป็น พระราชกุศล ร่วมพิธีถวายพระราชสดุดี ฯ	วันที่ ๑๒ สิงหาคม ของทุกปี	อบต.บ้าน หม้อ
๘.	วันออกพรรษา	วันออกพรรษา หมายถึง วันที่พ้นจากข้อกำหนด ทางพระวินัยที่ต้องอยู่ประจำที่ หรือในวัดแห่ง เดียวตลอด ๓ เดือน พระสงฆ์ได้ทำปวารณา เปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุกล่าวตักเตือน เรื่องความประพฤติของตน เพื่อให้เกิดความ บริสุทธิ์ ความเคารพนับถือและสามัคคีกัน เมื่อออกพรรษาแล้วจะได้นำความรู้จากหลักธรรม และประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างพรรษาไปเผย แผ่แก่ประชาชน พุทธศาสนิกชนจะไปทำบุญทำ ทาน รักษาศีลและฟังธรรมเป็นกรณีพิเศษ	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑	ศาสนาสถาน ในพื้นที่
๙.	ประเพณีการทอดกฐิน	การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้า พระสงฆ์อย่างต่ำ ๕ รูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูป หนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็น เอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น การทอดกฐินในแต่ ละปี กำหนดให้มีการจัดทอดกฐินขึ้นภายใน ๑ เดือน หลังวันออกพรรษา โดยวัดที่จะสามารถรับ กฐินได้ ต้องมีพระภิกษุจำพรรษาโดยไม่ขาด พรรษาเลย แต่ละวัดสามารถรับกฐินได้ปีละ ๑ ครั้ง การทอดกฐินนั้น มีหลายประเภท ในพื้นที่ ตำบลสระแก้วส่วนใหญ่จะเป็นกฐินสามัคคี ที่มี เจ้าภาพร่วมกัน จะมีการตั้งคณะทำงานเพื่อ ดำเนินการ แล้วมีหนังสือบอกบุญไปยังผู้อื่นด้วย	แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึง กลางเดือน ๑๒	ศาสนาสถาน ในพื้นที่

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ ปฏิบัติ
๑๐.	ประเพณีลอยกระทง และลอยกระทงนพ เคราะห์	ลอยกระทง เป็นประเพณีที่สำคัญ ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ มีความเชื่อหลายประการ เช่น แสดงความสำนึกถึงบุญคุณของแม่น้ำที่เราได้อาศัยน้ำกินน้ำใช้ การขอขมาต่อพระแม่คงคาที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงไปในน้ำ การสะเดาะเคราะห์ และสิ่งไม่ดีต่างๆ ให้ลอยตามแม่น้ำไปกับกระทง และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย โดยในช่วงเช้าจะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระเพล และในช่วงค่ำจะมีการประดับตกแต่งสถานที่ลอยกระทง มีการแสดง ดนตรี กิจกรรมการเล่นต่างๆ เพื่อสร้างความสนุกสนาน ครื้นเครงให้กับคนที่มาร่วมงาน ข้อมูลเพิ่มเติม	วันเพ็ญ (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) เดือน ๑๒	ศาลาเหมือง ทะโชน หมู่ที่ ๓ หรือ บริเวณริม คลอง ชลประทาน
๑๑.	วันพ่อแห่งชาติ	วันที่ระลึกคล้ายวันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ พระผู้ทรงกอปรด้วยพระวิริยะอุตสาหะ บำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ด้วยพระราชประสงค์ที่จะให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ไม่เลือกชาติ ศาสนา ที่อยู่ใต้พระบรมโพธิสมภารและประเทศชาติ มีความผาสุก และเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น องค์การและหน่วยงานต่างๆ ได้จัดที่ไว้สำหรับลงนามถวายพระพร และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเทิดพระเกียรติฯ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์รณรงค์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจด้านต่างๆ การจัดนิทรรศการประดับธงชาติตามสถานที่ราชการ อาคาร บ้านเรือน ทำบุญตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล และร่วมพิธีถวายพระราชสดุดี ฯ	วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี	อบต.บ้าน หม้อ

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ ปฏิบัติ
๑๒.	ประเพณีเทศมหาชาติ	การเทศน์มหาชาติเป็นประเพณีไทยโบราณที่ดำรงมาช้านานตั้งแต่ก่อนตั้งกรุงศรีอยุธยา ไม่ต่ำกว่า ๕๗๐ ปี จนถึงปัจจุบัน เป็นประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองความอุดมสมบูรณ์ บ้านเมืองร่มเย็น พุทธศาสนาในประเทศไทยรุ่งเรือง พุทธศาสนิกชนมีกุศลจิตเห็นคุณค่าของการเทศน์มหาชาติว่าเป็น “พุทธวัจนะ” ที่สมเด็จพระพุทธเจ้าตรัสประทานแด่พระภิกษุสงฆ์และพุทธบริษัท ณ นิโครธาราม ผู้ใดสดับก็ย่อมเกิดสิริสวัสดิมงคล หากได้ฟังเทศน์มหาชาติอันสดับด้วยพระคาถาพัน ในวันและเดือนเดียวให้จบจะมีอานิสงฆ์ ทำให้พบพระศาสนาของพระศรีอาริยมตไตร ผู้ฟังก็จะมีความสุขความเจริญ	ช่วงเดือน พ.ย. – ธ.ค. ของทุกปี	ศาลาเหมือง ทะโชน หมู่ที่ ๓

๓. ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)

พื้นฐานความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

๓.๑ ด้านการเกษตร คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	เกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	นายเมืองมน แสงธรรมพล	หมู่ ๓	๐๙ ๖๗๘๗ ๒๔๘๘
๒.	เกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	นายสมจิตร เหล็กบำรุง	หมู่ ๖	๐๘ ๕๕๑๐ ๒๔๖๕

๓.๒ ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น การจักสาน งานแกะหนังตะลุง งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย การทำหัวโขน เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	ทอโบราณเพชรบุรี	นางสิริลักษณ์ ศรีทองคำ บ้านป่าฉิม	หมู่ ๔	๐๙ ๖๙๙๔ ๙๖๔๖
๒.	งานสกุลช่างเมืองเพชร แทงหยวก	นายวิริยะ สุธุทธิ	หมู่ ๔	๐๙ ๘๖๒๖ ๑๙๗๐

๓.๓ ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	เฟอร์นิเจอร์ไม้	นายสมพร วรวงษ์	หมู่ ๓	๐๘ ๖๕๐๘ ๕๘๙๔
๒.	ข้าวตังสุคันธา	นางจุฑารัตน์ ตั้งพาณิชย์ ร้านข้าวตังสุคันธา	หมู่ ๕	๐๘ ๕๕๕๕ ๑๘๙๙

๓.๔ ด้านการแพทย์แผนไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร) การใช้สมุนไพรรักษาโรค การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอดำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแด) เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	ยาสมุนไพรรักษาโรค	นางเชษฐาสุดา นงนุช	หมู่ ๓	๐๙ ๖๗๘๗ ๒๔๘๘

๓.๕ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	หมักปุ๋ยอินทรีย์	นายสอย ปานแก้ว	หมู่ ๒	๐๘ ๗๑๖๔ ๐๑๑๒
๒.	น้ำหมักชีวภาพ	นายเฉลิม เกษตรพลสุข	หมู่ ๑	๐๘ ๙๕๕๗ ๕๖๐๙

๓.๖ ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว ลำตัด ลิเก หมอรำ โนรา เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	ศิลปินเพลงไทยพื้นบ้าน	นายอานนท์ โสสกุล	หมู่ ๓	๐๘ ๔๐๐๗ ๕๐๖๐
๒.	แห่เรือบก	นางสำอาน ม้ายอุเทศ นายจำลอง สุขอร่าม น.ส.ประภาวัลย์จรกระจ่าย	หมู่ ๒	๐๖ ๔๙๓๒ ๑๖๕๕
๓.	ดนตรีไทย	นายอมร แก้วสว่าง เครือข่ายการเรียนรู้เรือน ไทยสุขะศิลป์	หมู่ ๓	๐๙ ๒๙๓๒ ๕๒๒๙
๔.	ดนตรีไทย	นายสุรินทร์ เจือหอม	หมู่ ๓	๐๙ ๙๙๘๘ ๗๕๙๒๒
๕.	หุ่นกระบอกเล็ก	นายอมร แก้วสว่าง เครือข่ายการเรียนรู้เรือน ไทยสุขะศิลป์	หมู่ ๓	๐๙๒๙๓๒๕๒๒๙
๖.	ดนตรีพื้นบ้าน กลองยาว	นายสนาน พหุพันธ์	หมู่ ๓	๐๘ ๑๙๑๔ ๐๔๒๗
๗.	ดนตรีพื้นบ้าน แตรวง	นายสนาน พหุพันธ์ วงดนตรีสนานไพรลูกเพชร	หมู่ ๓	๐๘ ๑๙๑๔ ๐๔๒๗

๓.๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาพูดภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ ภาษาถิ่น หนังสือ ตำรา ตำรับอาหาร งานประพันธ์/บทประพันธ์ร้อยแก้วร้อยกรอง เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่างๆ เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	ภาษาถิ่นเพชรบุรี	นายอานนท์ โสสกุล	หมู่ ๓	๐๘ ๑๐๐๗ ๕๐๖๐

๓.๘ ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑	ศาสนพิธีกร	นายพนธกร ชุ่มจิตต์	หมู่ ๓	๐๘ ๖๗๗๒ ๙๘๗๐
๒.	ศาสนพิธีกร	นายจรรณ นาคผ่อง	หมู่ ๑	
๓.	ขนมหวานเมืองเพชร	นางฟ้ามัย เจริญสิน	หมู่ ๑	๐๙ ๖๘๐๔ ๐๖๖๕
๔.	ขนมหวานเมืองเพชร	นางลักขณา ธรรมโชติ	หมู่ ๖	๐๘ ๑๗๓๖ ๗๐๕๕